

FiSS utlåtande till exp.kommittén 2010. Google översättning

Till expertkommittén för den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk av Europarådet.

Möte med svenska organisationer i Helsingfors (Helsingfors) Finland 10 december 2010

Anmärkningar av finlandssvensk samling rf

Inledning

En delegation från finlandssvensk Samling rf, den enda gräsrotsnivå specialiserade på rätten till finlandssvenskar, besökte sekretariatet för stadgan i november 2007 för att uttrycka vår oro. Omdaning av den administrativa organisationen i Finland tenderar att försumma den traditionella geografiska området för finlandssvenskar. Vår oro har vuxit sig starkare sedan besöket. Svensk majoritet kommuner, har distrikt och institutioner slagits samman och blivit finska dominerade i samma fall med en marginell del av svenska talare. I de flesta fall fusionen beslutad har fattats mot önskan Finland-svenska organisationer och de berörda regionerna.

I denna rapport har vi valt att använda svenska namn på platser (och i vissa fall namn på myndigheter), för tydlighetens skull, de finska formerna inom parentes. Den lokala majoritetens språk form presenteras i kursiv stil. Enligt den officiella rekommendationen (publicerad på svenska <http://www.kotus.fi/index.phtml?l=sv&s=707> och refereras i engelska på <http://www.kotus.fi/index.phtml?l=sv&s=2109>) de flesta blankett ska användas i engelska texter. Därför, till exempel användning av formulären Raseborgs och Pargas i Finland betänkande är felaktig eftersom den lokala majoriteten formerna är den svenska Raseborg och Pargas.

Vi föredrar termen finlandssvenskar (sv finlandssvenskar) i stället för svenska finlandssvenskarna används ibland, när de gäller personer som är registrerade som har svenska som modersmål. (Det finns ingen anor regler för finlandssvenskar liknar Definition av samerna. Modersmålet är registrerat efter födelsen och kan enkelt ändras senare av personen själv.)

Vi är medvetna om att språkstadgan behandlar främjande av språk, inte i första hand med rättigheter grupper, men ser stadgan som potentiellt viktigt för att skapa förutsättningar där våra språkliga rättigheter kan förverkligas.

Låg resurser för övervakning och genomförande av stadgan

Regeringen lade fram sin fjärde periodiska rapport om genomförandet av stadgan den 30 september 2010 mer än fyra år efter den tredje rapporten. Denna betydande försening är ett av många tecken som visar brist på resurser för övervakning och genomförande av stadgan i Finland. Det politiska intresset för dess genomförande är låg. Vårt intryck är att rapporteringen om genomförandet av stadgan inte har diskuterats av ministrarna med eller fått särskilt intresse

bland parlamentarikerna. De finska och svenska språket media har visat något större intresse i stadgan, att vår förståelse främst på grund av bristande kunskap. Avtalstiden ses som en fin deklaration utan särskild betydelse, vilket innebär att dess potential som minoritetsspråk främjande verktyg inte har förverkligats. Finland har försummat sina uppgifter skyldighet enligt artikel 6 i stadgan. Staten har inte aktivt tillhandahållit information om de rättigheter och skyldigheter som följer av stadgan till finlandssvenskar. Enheten för människorättsdomstols-och människorättskonventionsärenden konventioner vid utrikesministeriet, såsom anges i rapporten, besvarar frågor och ger material endast på begäran. I själva verket, åtminstone när det gäller finlandssvensk samling, har till och med förfrågningar har försummats. Inga svar har getts till vår skrivelse med begäran om information om förberedelserna tidsplanen i betänkandet, begära att bli hörda i förberedelseprocessen och våra krav för publicering av den rapport på svenska. Vår begäran om

2

översättningar har vid olika tillfällen sänts till enheten, till utrikesminister och publicerades i många svenska språket tidningar. Staten bör aktivt närvarande möjlighet att delta i rapporteringen åtminstone genom användning av pressmeddelanden och bättre webbsidor.

Till i dag den 4:e rapport om genomförandet av Finland presenteras på engelska. Den tidigare genomföranderapporter som produceras av Finland har publicerats på engelska och finska. Detsamma gäller för utvärdering rapporter från expertkommittén. Inga svenska (eller samiska) version av rapporterna har producerats trots många förfrågningar från finlandssvensk samling och andra, till vår kännedom minst Folktinget och journalister från svenska språket medier har begärt det. Endast en enda sida från rapporteringen, de senaste rekommendationerna från Europarådets ministerkommitté, finns på svenska. Sekretariatet för stadgan har välvilligt översatt utvärderingsrapporterna till ett av det officiella språket i staten. När det gäller Finland detta språk valdes har finska. Vårt förslag är att nästa utvärderingsrapport bör översättas till svenska på uppdrag av stadgan förvaltningen.

Den enhet som ansvarar för rapportering till expertkommittén anger på sin hemsida <http://www.formin.fi/public/default.aspx?contentid=89005> att syftet med stadgan är att främja små språk utrotningshotade (på svenska "Malet Känner jag mig sminkad ATT varna OM Små utdöende språk", på finska "tavoitteena på suojella pieniä katoamassa Olevia kieliä"). Detta bidrar till missförstånd att stadgan inte har någon relevans för svenska i Finland.

Informationsinsatser av Finland-svenska organisationer

Finlandssvensk samling anteckningar med innehåll som Folktinget och English kulturfonden har initierat och finansierat en rapport från internationell rätt expert Kristian Myntti och ett seminarium om betydelsen av Europarådets konventioner för svenska i Finland. Tyvärr var den rapport som lades fram i media som att ogilla relevans konventioner, medan det i verkligheten,

konstaterade bara att de konventioner genom att själva inte är tillräckliga för att skydda den svenska minoriteten. Det betonade korrekt betydelsen av särskilda nationella lagstiftning, inbegripet konstitutionella nationella språket status, språklagen och många andra bestämmelser. De internationella regler gäller som lag i Finland och ska ses som komplettering och förstärkning av nationella regler.

Vår organisation har varit den mest aktiva i att hänvisa till stadgan i svenska språket debatt och vår webbplats finns en mängd information om Europarådets minoritet konventioner: <http://www.finlandssvensksamling.org>. Alla våra medlemmar har fått texten i stadgan och broschyren produceras av Europarådet i dess svenska språkversion, återges med en kort inledande text om de särskilda skyldigheter i Finland. Vi har distribuerat broschyren på våra möten, i vissa bibliotek och vid andra tillfällen.

Betydelsen av administrativa indelningar för att främja svenska

Det har skett en betydande ökning av den offentliga minskande anmärkningar eller direkt negativa kommentarer om det svenska språket gruppen under de senaste åren. Detta blev särskilt tydligt i den parlamentariska och den allmänna politiska debatten under hösten 2009. Användningen av ordet privilegier, (på finska "etuoikeudet") blev politiskt acceptabelt när hänvisning till de laglig rätt att använda svenska i utbildning och när det handlar om offentliga myndigheter, särskilt i samband med begäran som finlandssvenskar för behandling av traditionellt svenska språket regioner vid planeringen av administrativa reformer. Dessa typer av kommentarer har kraftigt fördömt, men det förblir ett faktum att dessa har yttrats av en del politiker på hög nivå. Ett problem är anslutningen i politikernas medvetande mellan Finland-svenska befolkningen och English Folkpartiet partiet. Svenskt intresse ses ofta som om de var ingredienser i en populistisk strategi för SFP att vinna röster eller

3

inflytande i en viss region, dvs part strategi, inte äkta oro för framtiden för den svenska befolkningen.

Finlandssvensk samling anser väsentliga den territoriella aspekten av byggandet av det nationella språket regimen. Denna pelare av byggandet av svenska som nationellt språk har ignorerats till förmån för den andra pelaren i samband med individuella rättigheter till svenska tjänster, vilket i sin tur är svårt att inse utan den territoriella aspekten.

Den grundläggande enheten för offentlig myndighet för språket status i Finland är den kommun (sv kommun, fi kunta). Statliga och regionala myndigheter språk status (som polisdistrikt, hälsa distrikt) är baserat på språket status av kommunerna i området. Det största språket i kommunen eller större regionala förvaltningen är av stor betydelse för den språkliga konstruktionen av samhällslivet. Till exempel det administrativa språket är svenska i majoritet svenska myndigheterna och krävde kunskaper i svenska i svenska majoritet myndigheterna är högre än i formellt tvåspråkiga finsk majoritet distrikt.

Ursprungligen tvåspråkiga nationella språkreglerna byggdes på antagandet att det bör finnas minst en, oftast mer, distrikt inom alla områden av förvaltningen med svenska språket majoritet. Denna princip har ignorerats och de politiska krav för att organisera distrikt med detta mål har varit mycket svag. Förståelsen av den territoriella aspekten av Finlands språkregler är dålig, inte bara bland den majoritet, men även bland de finlandssvenskar själva.

Svenska, naturligt i äldre former, har talats i kustregioner i Finland mycket längre än till exempel europeiska språk i Amerika, i många hundra år längre. I äldre tider haven erbjudit den bästa transportvägar. För att illustrera detta överväga länet namnen Västerbotten, Västerbottens på den östra kusten av Sverige och Österbotten, Österbotten (Österbotten), på Finlands västkust. Vissa grupper, men små, påverka den allmänna opinionen genom att stärka intrycket av att svenska är ett nytt språk i Finland, ett språk av ledarna, inte ett språk av folket. Naturligtvis är det officiell status av svenska i samband med användning av svenska som de viktigaste administrativa språk när Finland utgjorde den östra delen av Sverige, men bara en liten del av svenska talare har tillhört den härskande klassen.

Svenska som ett regionalt språk kan illustreras av historiska språk statistiken: Det stora flertalet svenska talare har bott i en lokal majoritet position, år 1880 var andelen 86 procent och så många som 60 procent bodde i enspråkigt svenska kommuner. År 1950 var andelarna 27 procent svenska kommuner och 34 procent tvåspråkig med svenska majoriteten, det vill säga 61 procent i en lokal majoritet ställning. År 1980 hade detta förändrats, eftersom endast 49 bodde i en lokal majoritet ställning. I huvudstaden Helsingfors (Helsingfors), en gång en övervägande svenska staden, finlandssvenskarna uppgår till mindre än 10 procent. Många kommuner hade ändrat sin status från sv-fi till fi-sv på grund av migration inom landet. Nu bara tre kommuner på fastlandet i Finland (och de 16 kommunerna i landskapet Åland) är enspråkigt svenskt, allt i Österbotten.

På grund av administrativa reformen är den enda kvarvarande två tvåspråkiga svenska majoritet kommuner i Östra Nyland (Östra Nyland) Liljendal och Pernå (Pernå) samman med Lovisa (Lovisa) i början av 2010. Detta var resultatet av den valda strategin för att bilda större kommuner med en betydande svenskt minoritet. Alternativet, som är tillgängliga enligt kommunen års lag om att slå samman kommunernas social-och hälsovårdstjänster endast (utan full kommun fusion) avslogs på ett tidigt stadium. Förlusten av två majoritet kommuner var inte särskilt diskuterats i Finland-svenska medier. I början av 2009 en majoritet finländsk kommun slogs samman med två majoritet svenska sådana att bilda Raseborg (Raseborg). Finby (Finby) förlorat sin tvåspråkiga (fi-sv) status genom samgående med finska enspråkiga kommuner att bli en del av den finska enspråkiga Salo. Den tvåspråkiga gatunamn tecken i Finby finns fortfarande kvar, men deras officiell status är oklar. Finlandssvensk samling kommer att förhöra sig om möjligheterna att ge den befintliga svenska vägnamn en permanent status. Detta skulle manifesteras den traditionella ställning

finlandssvenskar i området och har praktisk betydelse, till exempel för brandkår eller ambulans när kartor uppdateras.

4

Finlandssvensk samling har upprepade gånger hänvisat till stadgan DEL II Artikel 7.1.b kräver respekt för de geografiska områden som de minoritetsspråk. Juha Janhunen, vår ordförande, hänvisade till denna bestämmelse i ett rättsligt förfarande mot beslutet av Helsingfors sjukvårdsdistrikt and Nylands sjukvårdsdistrikt HNS (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS) för att stänga Ekenäs (Ekenäs) födelse ward mot önskan lokala svenska språket majoritet i de subregionala stadsdelen Västra Nylands sjukvårdsområde (Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalue), dess tre medlemskommunerna Ingå (Ingå), Raseborg (Raseborg) och Hangö (Hangö), Folktinget och många andra svenska organisationer språk och en omfattande folkliga stöd som uttryckts av offentliga manifestationer, brevskrivning och insamling av namn. Beslutet av hälso distriktsstyrelsen togs med en röst marginal.

Förvaltningsdomstolen Helsingfors förvaltningsdomstol (Helsingin hallinto-oikeus) uppgav att de internationella förpliktelser som Finland nämns av Janhunen är inte relevant i förhållande till det omtvistade beslutet. Inga rättsliga argumentationen lämnades. Beslutet att stänga förlossningen Avdelningen har inte trätt i kraft eftersom det har ifrågasatts i Högsta förvaltningsdomstolen i Finland, men båda domstolarna har beslutat att inte förbjuda verkställigheten av beslutet. Avdelningen stängdes den 31 maj 2010. Västra Nyland barn är nu född i födelse vårdavdelningar där tillhandahållandet av vård i det svenska språket är tillfällig (ibland alla barnmorskor och läkare talar svenska, men troligen är detta inte fallet är det en fråga om bra eller otur.) familjer från andra nära områden som vill ha full svenska försiktig när förlossningen inte längre alternativet att resa till Ekenäs, där de kunde vara helt säkra på att undvika språkliga problem. Borgå (Borgå) födelse Ward är nu det enda stället kända för att ge full svenska tjänster i södra Finland (igen utom Åland).

I Ekenäs full tjänster tillhandahålls på svenska och finska. Ekenäs (södra delen av Raseborg) har en 80 procent lokala svenska majoritet, Västra Nyland-regionen en 60 procent svenskt majoritet. Stödet för födelsen Ward var massive över språkgränserna, ålder och geografiska gränser. Känslan av förlust var enorm för många människor och för en helt tvåspråkig Västra Nyland sjukhus. I år beslut har tagits att flytta många psykiatriska patienter från närliggande HNS Ekenäs psykiatriskt sjukhus (Ekåsen).

Beslut av regeringen att låta Helsingfors (Helsingfors) införliva 30 kvadratkilometer av Sibbo kommun (Sibbo) med invånare och kommunala tjänster har försvagats i synnerhet finlandssvenskar förtroendet för rättsstaten. Sibbo, en traditionellt svenskt kommun öster om Helsingfors, nu med ett betydande svenskt minoritet, förlorat en stor del av dess invånare. Många av dem har betydligt mindre chanser att fungera på svenska i den övervägande finska Helsingfors. I yttrandet av invånarna som visas tydligt genom lokal

folkomröstning ignorerades.

Det finns inte längre några polisdistrikt med svenska som administrativt språk. Fem distrikt med svenska majoriteten gick förlorade. Alternativet att slå samman tre svenska majoritet distrikten längs den österbottniska kusten var inte allvarligt övervägas av de starkare partierna i regeringen. Som en kompromiss subenheter där bildas med sv-fi status, men är tveksamt om de kan anses myndigheter i enlighet med språklagen 6 § 2 definierar språk status. Det svenska språket kompetens efterfrågas i dessa subenheter är högre, men de bara utför verkställande funktioner i linje med de beslut som fattas av stora polisdistrikt. De strategiska besluten fattas av de stora polisdistrikt. Detta kommer att få mer synliga konsekvenser i framtiden, men enligt våra personliga erfarenheter möjligheterna att tala med polisen i svenska har blivit mindre i alla tvåspråkiga distrikt, även i subenheter med ett svenskt majoritet. Till exempel, i fyra fall av fem, där personer vi vet från Kimitoön (Kimitoön), har ringde polisen, de har blivit ombedd att tala finska. Detsamma gäller för många andra områden, kontakter till larmnummer, avancerad sjukvård och så vidare. De lokala tjänster i Kimitoön, till exempel förnyelse av pass på den lokala polisstationen, fungerar perfekt på svenska.

5

Finlandssvensk samling gjorde en allmän klagomål till ombudsmannen notering många skadliga reformer. Ombudsmannen konstaterade att vår organisation inte lägga fram särskilda överträdelse och lovade att följa situationen. Trots den negativa utvecklingen har det inte skett en betydande ökning av antalet klagomål till ombudsmannen. Skälen är svårt att peka ut, men här är några möjliga förklaringar. Eftersom överträdelse av språklagen är så vanligt är det svårt att välja vilka överträdelse till rapporten (om varje brott rapporterades ombudsmannen skulle få tusentals klagomål varje dag). De flesta människor vet inte att ombudsmannen är rätt adress för klagomål och de flesta människor tycker att det är komplicerat att lämna in ett klagomål. När frågat många säger att de inte vill störa någon. De kan till exempel behöver tjänster av en viss vårdavdelningen igen i framtiden och vill inte betraktas som svårt patient.

Grundlagsutskottet i parlamentet (sv grundlagsutskottet, fi perustuslakivaliokunta, ansvarig för den konstitutionella översynen av rättsakter före lagstiftningen) gjorde ett betydande positivt bidrag vid granskningen av nyligen genomförda reformen av de regionala statliga förvaltningen, de så kallade Karleby (Kokkola) fall. Kommittén redogjorde ett tydligt språk känslig förfarande för formning förvaltningsområdena (obligatoriskt språklig konsekvensbedömning och skyldigheten att välja det alternativ som ger bäst förutsättningar för förverkligandet av språkvetenskapliga rättigheter).

Utformningen av yttrandet, som är bindande, var tydliga nog för att stoppa planerna på att flytta den tvåspråkiga Karleby till ett norra distrikt formed av enspråkiga kommuner i Finland. Karleby tillhör nu en stadsdel där omkring hälften av invånarna är finlandssvenskar. Beslutet hade varit negativ hade det

varit ett politiskt beslut bara, inte ett juridiskt. Detta tyder på en negativ förändring i det politiska språket klimatet. Även en enad och beslutsam politisk röst finlandssvenskar kan ignoreras. Om detta konstitutionella tolkning (§ 122) följs i framtiden borde sluta ytterligare planer för att ignorera språkliga geografi, till exempel förslaget av en arbetsgrupp för att stänga tvåspråkiga appellationsdomstol i Vasa (Vasa).

Språkområden har vederbörligen beaktas när skogscentralerna (ange tjänster till skogsägare) anordnades. Detta nämns för att visa att undantag från den negativa trenden är möjliga. Ett distrikt, Kustens skogscentral (Rannikon metsäkeskus), täcker praktiskt taget alla svenska och tvåspråkiga kommuner (exklusive Åland), verksamt bilingually på svenska och finska och har det övergripande ansvaret för samtliga svenska tjänster inom detta område. Resten av skogsbruket distrikt monolingually finska. Denna modell bildades innan Karleby yttrandet från grundlagsutskottet.

Delegationen från finlandssvensk samling består av ordförande Juha Janhunen, Helsingfors (Helsingfors) och styrelseledamöter Stig Björkman, Jakobstad (Pietarsaari) och Carl-Gustaf Aminoff, Borgå (Borgå). Vi är glada att ge dig mer information om speciella sevärdheter.

Kontakt: finlandssvensk Samling rf, Herrgårdsvägen 1, 25860 Björkboda, Finland, styrelsen@finlandssvensksamling.org, sekreterare för den här texten Anna Ritamäki-Sjöstrand, Kimitoön (Kimitoön) anna.ritamaki @ kolumbus.fi, +358-50-379 3146

Som en allmän introduktion till språkreglerna i Finland rekommenderar vi: Kenneth D. McRae: Konflikt och kompromiss i flerspråkiga samhällen Finland, Wilfrid Laurier University Press, Waterloo, Ontario, Kanada, 1997 / re-utgåva i Finland efter Academia Scientiarum Fennica, 1999.

Andra dokument som lades fram för expertkommittén för detta tillfälle:

- De anmärkningar av finlandssvensk samling rf om tredje periodiska rapport om genomförandet av ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter från maj 2010
- Ytterligare information om utvecklingen av språket statistik och de svenska områdena i Finland